

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

SPELLING 5A

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht Spelling 5A	3
Rubriek A: lange klank en enkelaar	5
Rubriek B: korte klank en dubbelaar	6
Rubriek C: ng en nk	7
Rubriek D: f/v en s/z	7
Rubriek E: verkleinwoorden	7
Rubriek F: aai, ooi, oei	7
Rubriek G: samenstellingen	8
Rubriek H: eer, eur, oor	8
Rubriek I: stomme e	8
Rubriek J: ei of ij	8
Rubriek K: eind-d en eind-b	9
Achtergrondinformatie	10
Woordenlijst Spelling 5A	11

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan terugrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Spelling 5A is ontwikkeld voor leerlingen vanaf het eerste halfjaar groep 5. De lesstof die in het tweede halfjaar centraal staat is terug te vinden in Spelling 5B. Het programma kan - wanneer er sprake is van achterstand-vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor leerlingen in het voortgezet (speciale) onderwijs. Het programma is tevens geschikt voor groepen waarin niveauverschillen bestaan. Door de adaptieve werking oefent iedere leerling met hetgeen dat hij nodig heeft. De hoeveelheid oefenstof die op basis van de diagnostische toets geselecteerd wordt is voor deze groepen verschillend in omvang. De doelgroep is dus breed. Het programma is bovendien geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen. Voor leerlingen die nog moeite hebben met lezen zijn de uitlegschermen ingesproken door een natuurlijke stem.

In veel oefeningen van Spelling 5A wordt – als een leerling een fout maakt – specifieke feedback gegeven, vaak voorzien van een hint, waarna hij nog een of meer keer mag proberen het te verbeteren. De leerling kan ook altijd tussendoor een tip opvragen of uitlegschermen en spiekschermen raadplegen.

Rubriekenoverzicht Spelling 5A

(*) betekent: geluid onmisbaar.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoets	1 Rubriek A t/m C (*) 2 Rubriek D t/m G (*) 3 Rubriek H t/m K (*) 4 Rubriek A t/m K (*)	
A lange klank en enkelaar	1 Tien woorden kiezen 2 Zoals pa-den of paar-den (*) 3 Lange klank stap voor stap (*) 4 Wat wij doen 5 Astma 6 Flits en kies 7 Flits en typ 8 Speuren naar de enkelaar 9 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden aan met een lange klank op het eind. Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Wijs de juiste rij aan. Luister en kijk goed. Typ het woord. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Vul op de plaats van de streepjes de juiste letter(s) in. Flits het woord en kies wat je zag. Flits het woord en typ het. In welk woord is de enkelaar gebruikt? Luister en kijk goed. Typ het woord.
B korte klank en dubbelaar	1 Tien woorden kiezen 2 Korte klank stap voor stap (*) 3 Zoals botten of boten (*) 4 Wat wij doen 5 Flits en typ 6 De fennek 7 Speuren naar de dubbelaar 8 Waar of niet waar 9 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden aan met een korte klank op het eind van de eerste klankgroep. Luister en kijk goed. Typ het woord. Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Kies de juiste rij. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Flits het woord en typ het. Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in. Kies het woord met de dubbelaar. Is dit waar of niet waar. Luister en kijk goed. Typ het woord.
C ng en nk	1 Flits en typ 2 Met ng of nk 3 Woorden in zinnen 4 Stinkdier in de buurt 5 Woorddictee (*)	Flits het woord en typ het. Wat past op de open plaats? Klik op de juiste rij. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Maak alle woorden af. Luister en kijk goed. Typ het woord.
D f/v, s/z	1 Met z of s (*) 2 Flits en typ 3 De vlieg zonder vleugels 4 Woorden in zinnen 5 Woorddictee (*)	Luister goed naar het woord. Welke klank hoor je? Kies de juiste rij. Flits het woord en typ het. Maak alle woorden af. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
E verkleinwoorden	1 Verkleinwoord of niet 2 Verkleinwoord breken 3 Meidenpraat 4 Verkleinwoord maken - 1 (*) 5 Verkleinwoord maken - 2 (*) 6 Woorddictee (*)	In welke rij hoort dit woord? Klik op de juiste rij. Sleep het streepje tussen het woord en de uitgang. Maak alle woorden af. Typ het verkleinwoord. Typ het verkleinwoord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
F aai, ooi, oei	1 Maaie bakt fraaie appelflappen 2 Woorden in zinnen 3 Puzzelen met letters 4 Woorddictee (*)	Maak alle woorden af. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
G samenstelling	1 Woorden koppelen 2 Breek de samenstelling 3 De zeehond 4 Betekenis van samenstellingen 5 Samenstellingen maken (*) 6 Flits en typ 7 Woorddictee (*)	Koppel een blauw deel aan een groen deel. Sleep het streepje tussen de twee woorden. Wijs in de tekst alle samenstellingen aan. Welk woord past op de open plaats? Wijs dat woord aan. Je ziet een omschrijving. Welke samenstelling is dat? Typ dat woord. Flits het woord en typ het. Luister en kijk goed. Typ het woord.

H eer, eur, oor	1 Langere woorden met -eer, -oor, -eur 2 Geur 3 Woorden in zinnen 4 Woorddictee (*)	Maak alle woorden af. Maak alle woorden af. Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
I stomme e	1 Stomme e's tellen 2 Flits en kies 3 Welk woord past hier? (*) 4 Woorddictee (*)	Kies hoe je de letter E in dit woord uitspreekt. Flits het woord en kies wat je zag. Lees de zin en vul het juiste woord in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
J ei of ij	1 Tien woorden met ei 2 Flits en typ 3 Met ei of ij (*) 4 Wij willen ijsvrij! 5 Puzzelen met letters 6 Woorddictee (*)	Wijs tien woorden aan die met korte EI zijn. Flits het woord en typ het. Wijs de rij aan waar dit woord in hoort. Vul op de open plaatsen een ei of een ij in. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord. Luister en kijk goed. Typ het woord.
K eind-d en eind-b	1 Met d of t 2 Tien woorden met d 3 Flits en kies 4 Met b of p (*) 5 De strooppot 6 Eind-d en eind-b	In welke rij hoort dit woord? Kies de juiste rij. Wijs tien woorden aan die een d krijgen. Flits het woord en kies wat je zag. Luister goed, maak het woord langer en kies de juiste rij. Vul overal de juiste letter in. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord.

De rubrieken toegelicht Spelling 5A

De spellingstof van groep 5 begint met onderdelen die in groep 3 en 4 aan de orde kwamen en die gedeeltelijk in samenhang met lezen zijn inge oefend. De module Spelling 5A bestaat uit 65 - vaak variabele - oefeningen en 4 variabele sprongtoetsen. In totaal bevat dit lesbestand ruim 1800 opgaven en worden veel verschillende oefenvormen gebruikt: Rijen, Stenen, Open vraag, Flitskeuze, Flitstypen, diverse meerkeuzevormen, Wijs aan in tekst, Plaats woord, Wijzig tekst en Koppelpuzzel. De rubrieken die worden behandeld zijn:

- lange klank en enkelaar (herhaling)
- korte klank en dubbelaar (herhaling)
- ng en nk
- f/v, s/z
- verkleinwoorden
- aai, ooi, oei
- samenstelling twee of meer medeklinkers
- eer, eur, oor
- be, ge, ver, -te, -el, er, en, -te
- ei of ij
- eind-d en eind-b

De eerste rubrieken zijn een overlapping met de stof van Spelling 4. Mocht een sprongtoets uitwijzen dat een leerling de stof nog niet voldoende beheerst, zal de leerling hier opnieuw mee kunnen oefenen. Hierbij zit veel variatie in oefeningen en oefenstof. Hieronder is aangegeven hoe elk van de onderwerpen bij Spelling 5A is ingevuld.

Rubriek A: lange klank en enkelaar

De rubrieken A en B gaan over de orthografische spellingen waarvoor ook wel de namen klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling worden gebruikt. Tot aan het eind van de basisschool en soms langer houden leerlingen vaak moeite met deze twee categorieën. We gebruiken de term 'klankgroep' voor de groepjes klanken waar je een woord dat je hoort, in kunt verdelen.¹

De klinkerverenkeling is al aan de orde geweest aan het eind van groep 4. Het ging toen alleen over de spelling van de eerste klankgroep. Nu komen hier en daar ook andere klankgroepen aan bod. De basis van de regel wordt gevormd door wat je hoort.

De stappen zijn: (1) Wat is de eerste klankgroep van woord X. (2) Hoor je een lange klank op het eind? (3) Welke letter schrijf je dus enkel? (4) Typ nu het hele woord.

Bij de klinkerverenkeling gebruiken we de term 'enkelaar', deze maakt de dubbele letter enkel. We ondersteunen de uitleg met het symbool van een gebroken hartje. De term geeft aan welke actie ondernomen moet worden als sprake is van een lange klank op het eind van een klankgroep.

Omdat bij de spelling van een lange klank op het eind van een woord in feite dezelfde regel moet worden toegepast, beginnen we de rubriek met een herhaling van deze stof. De eerste stap is: vaststellen of er op het eind

---

¹ De term 'lettergreep' komt hier nog niet aan de orde. Die wordt pas vanaf groep 7 gebruikt voor groepjes letters waar je een woord dat je ziet in kunt verdelen.

van een woord een lange klank te horen is. In oefening A1 verschijnen 20 woorden met een open plaats. Bij aanwijzen worden deze woorden ook uitgesproken. De leerling moet er 10 aanwijzen die een lange klank op het eind hebben. Vervolgens verschijnt het woord in de juiste spelling.

De tweede oefening is een rijen-oefening. De eerste rij is voor woorden met een lange klank op het eind van de eerste klankgroep (zoals 'paden') en woorden met een *medeklinker* op het eind van de eerste klankgroep (zoals 'paarden'). Woorden die men ziet en hoort moeten ondergebracht worden in een van deze rijen. De derde oefening gaat over het spellen van woorden volgens het hierboven aangegeven stappenplan.

Oefening A5 is een tekst met open plaatsen. Overal moeten een of twee klinkers worden ingevuld. Er zit een spiekscherp onder de HELP-knop dat eventueel gebruikt mag worden. De zesde en zevende oefening zijn flitsoefeningen. Leerlingen leren bepaalde woordvormen soms beter door ze direct op te slaan in het langetermijngeheugen. Door de flitsoefeningen kunnen ze zich trainen in die vaardigheid. Er verschijnt telkens gedurende 400 msec een woord. De leerling moet respectievelijk *kies* welk woord hij zag (passief spellen), dan wel dat woord zelf *typ*en (actief spellen). In oefening A8 moet telkens de vraag beantwoord worden in welke van drie gegeven woorden de enkelaar is toegepast. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden zijn allemaal al eerder langsgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek B: korte klank en dubbelaar

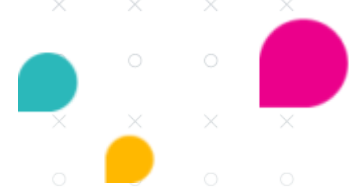
Ook de klinkerverenkeling en is al aan de orde geweest aan het eind van groep 4. Het ging toen alleen over de spelling van de medeklinkers na de eerste klankgroep. Nu komen hier en daar ook andere klankgroepen aan bod. De basis van deze regel wordt eveneens gevormd door wat je hoort.

De stappen zijn: (1) Verdeel het woord in klankgroepen. (2) Hoor je een korte klank op het eind van een klankgroep? (3) Dan komt de dubbelaar. Die maakt de medeklinkers ná de korte klank dubbel. Bij de medeklinkerverdubbeling gebruiken we dus de term 'dubbelaar' en we ondersteunen de uitleg met het symbool van een dubbel hartje. De term geeft aan welke actie ondernomen moet worden als sprake is van een korte klank op het eind van een klankgroep.

De tweede oefening gaat over het spellen van woorden volgens een stappenplan. (1) Wat is de eerste klankgroep van woord X. (2) Hoor je een korte klank op het eind van de eerste klankgroep? (3) Welke letter schrijf je dus dubbel? (4) Typ nu het hele woord.

Dan volgt een rijen-oefening waarin woorden ondergebracht moeten worden in een rij met korte klank op het eind van de eerste klankgroep (zoals 'botten) dan wel een rij met lange klank op het eind van de eerste klankgroep (zoals 'boten'). En in de vierde oefening moet de ik-vorm van een werkwoord weer worden verlengd naar de wij-vorm (ik stem-wij stemmen), waarbij nu de regel van de *dubbelaar* actief moet worden toegepast.

De vijfde oefening is een flitstypen-oefening. In oefening B6 moet nu telkens de vraag beantwoord worden in welke van drie gegeven woorden de *dubbelaar* is toegepast. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden en zinnen zijn ingesproken met een professionele stem. De woorden zijn allemaal al eerder langsgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek C: ng en nk

De spelling van woorden met -ng en -nk is eveneens al eerder aan de orde geweest. We noemen ze 'ding-woorden' en 'pink-woorden'. De woorden zijn nu wat langer en soms minder frequent dan de woorden die ze eerder leerden. Ook komen er nu verbuigingen, vervoegingen en samenstellingen voor. Begonnen wordt met een oefening Flitstypen. Dan volgt een sorteeroefening met rijen: Is hier sprake van een ding-woord of een pink-woord? In oefening C3 verschijnt telkens een zin met een open plaats waar een woord met ng of nk moet worden ingevuld. Onder de zin staat een aanwijzing die moet helpen het juiste woord te vinden. C4 is een wijzig-tekst-oefening. Op de open plaatsen moet ng of nk worden ingevuld. Ook de enkelaar en de dubbelaar komen hier terug. Vooraf kan het complete verhaal gelezen worden en ook tussentijds is het beschikbaar als spiekscherm onder de Uitleg-knop.

Rubriek D: f/v en s/z

Deze rubriek gaat over woorden waarvan de vaste vorm met f/v of s/z is. Het gaat nog niet om de verbogen vorm (lief-liever). De woorden zijn nu wat langer en soms minder frequent dan de woorden die ze eerder leerden. Ook komen er samenstellingen voor. Het verschil tussen s en z is bij een zuivere uitspraak vaak wel te horen. Daarom wordt begonnen met een rijen-oefening waarvoor auditief analyseren nodig is. De woorden beginnen met s of z, die nadrukkelijk uitgesproken wordt. Omdat woorden met s/z of f/v vooral door inprenting geleerd moeten worden, volgt daarna een flitstypen-oefening die kan helpen woorden vast te leggen in het mentale lexicon.

In oefening D4 verschijnt telkens een zin met een open plaats waar een woord moet worden ingevuld. Onder de zin staat een aanwijzing die moet helpen het juiste woord te vinden. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden en zinnen zijn ingesproken met een professionele stem. De meeste woorden zijn al eerder langsgekomen. Er is gerichte feedback op fouten en de leerling krijgt enkele keren de kans het woord te verbeteren.

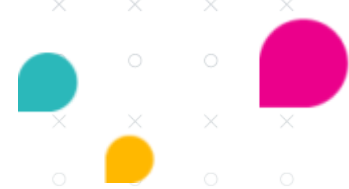
Rubriek E: verkleinwoorden

Deze rubriek gaat over morfologische spellingsvormen: de verkleinwoorduitgangen. Nu niet alleen -je(s) en -tje(s), maar ook -pje(s) en -etje(s). Niet altijd kun je precies horen wat de uitgang is, bijv. bij beestje en korstje. Verkleinwoorden moet je eerst kunnen herkennen. Daar gaat rijenoefening E1 over.

E3 is weer een wijzig-tekst-oefening waarbij in een tekst de ontbrekende uitgangen ingevuld moeten worden. De tekst heet 'Meidenpraat'. Dan volgen twee oefeningen in oplopende moeilijkheid in het zelf maken van een verkleinwoord op basis van een gegeven grondwoord. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek F: aai, ooi, oei

Deze rubriek gaat over woorden met aai, ooi, oei erin. Het onderwerp is eerder aan de orde geweest, maar de woorden zijn nu wat langer en minder frequent. Ook komen er verbuigingen, vervoegingen en samenstellingen voor. Het gaat bij deze categorie om toepassing van een orthografische regel: je hoor een j, maar je schrijf een i. De rubriek begint met de wijzig-tekst-oefening Maaïke bak fraaie appelflappen waarin weer ontbrekende letters moeten worden ingevuld. De tweede oefening gaat weer over woorden in zinnen, waarbij in een zin met een open plaats telkens een passend woord moet worden ingevuld. Onder de zin staat een aanwijzing die moet helpen het juiste woord te vinden. Oefening F3 is een rebus-puzzel. Twee gegeven woord moeten worden omgebouwd tot één wat langer woord. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek G: samenstellingen

Rubriek G gaat over de spelling van samenstellingen. Deze rubriek leent zich goed voor herhaling van spellingen die eerder langskwamen. In oefening G1 moeten telkens twee woorden aan elkaar worden gekoppeld zodat een samenstelling ontstaat. In de tweede oefening wordt behandeld dat niet alle langere woorden samenstellingen zijn. Er moet een streepje worden gesleept tussen de twee delen van een samenstelling.

Oefening G3 is een Wijs-aan-in-tekst-oefening, waarin alle samenstellingen aangewezen moeten worden. In G4 moeten de betekenisomschrijvingen van samenstellingen compleet worden gemaakt en in G5 verschijnt telkens een omschrijving op basis een samenstelling moet worden getypt. Ook samenstellingen met dubbele letters middenin (feesttent, ritssluiting) komen voor. Oefening G6 is een flitstypen-oefening voor het vastleggen van woordbeelden. De laatste oefening is weer een woorddictee over de hele stof van deze rubriek.

Rubriek H: eer, eur, oor

Deze rubriek gaat opnieuw over woorden met eer, eur, oor. Het onderwerp is eerder aan de orde geweest, maar de woorden zijn nu wat langer en minder frequent. Ook komen er verbuigingen, vervoegingen en samenstellingen voor. Het gaat bij deze categorie om toepassing van een *klankregel*: vóór de letter R, door ons 'tover-letter' genoemd, krijgen de ee, de eu en de oo een andere klank.

In oefening H1 moet overal op basis van een kort woord een langer woord worden getypt (hoor/horen). Oefening H2 is een tekst over geur. Hierin moeten alle open plaatsen worden opgevuld. De derde oefening gaat weer over woorden in zinnen, waarbij in een zin met een open plaats telkens een passend woord moet worden ingevuld. Onder de zin staat een aanwijzing die moet helpen het juiste woord te vinden. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek I: stomme e

Deze rubriek gaat over woorden met de stomme e, ofwel de e die voorkomt in de woorddelen be, ge, ver, -te, -el, -er, -en, -te. Ook hier weer wat langere woorden, soms met twee of meer voor- of achtervoegsels (verzinsel, bedrieger).

Dan volgt een flitstypen-oefening. De derde oefening gaat weer over woorden in zinnen, waarbij in een zin met een open plaats telkens een passend woord moet worden ingevuld. Er staat nu geen aanwijzing meer onder de zin. De laatste oefening is weer een woorddictee over alle stof van deze rubriek.

Rubriek J: ei of ij

Rubriek J gaat over inprentwoorden met ei of ij. In Spelling 3 is gewerkt met een verhaaltje waar een beperkt aantal woorden met korte ei in voorkwamen. In Spelling 4 is daarop voortgebouwd met een tien zinnen waarin twee of drie woorden met korte ei voorkomen. In dit deel van de spellinglijn wordt aandacht besteed aan familiewoorden, vaak afgeleide of samengestelde woorden die ook qua betekenis overeenkomsten hebben. We noemen dat de EI-rijtjes. Het idee is dat leerlingen door deze drie contexten de EI-woorden die erin voorkomen gemakkelijker onthouden. Vervolgens moeten ze, als ze een woord met /ei/-klank tegenkomen, bedenken of dit woord in het verhaaltje, in een van de zinnen, of in de rijtjes staat. Zo niet dan is het – in elk geval in dit programma – met lange ij. De lange ij komt namelijk veel vaker voor dan de korte ei. In sommige dialecten spreekt men de ei en de ij nog verschillend uit. Kinderen die daarmee bekend zijn, hebben het gemakkelijk!

De rubriek begint met een Stenen-oefening, een flitstypen-oefening, en een rijen-oefening. Oefening J4 bestaat uit de tekst IJsvrij, waarin alle ei's en ij's ingevuld moeten worden. Oefening J5 is weer een rebus-puzzel. Twee gegeven woorden moeten worden omgebouwd tot een ei- of ij-woord dat uit twee lettergrepen bestaat. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek K: eind-d en eind-b

Deze afdeling gaat over de verlengingsregel. Omdat je niet kunt horen of een woord op d of t eindigt, moet je het woord verlengen om dat aan de weet te komen. Ook de keuze tussen –b of –p op het eind valt onder deze regel en deze stof wordt in 5A nu toegevoegd. Ook wordt aandacht besteed aan langere woorden waarbij vaak op een deel van het woord de verlengingsregel moet worden toegepast. De eerste twee oefeningen – een Rijen-oefening en een Stenen-oefening, gaan nog alleen over d of t. In de flitstypen-oefening van K3 komt daar voor het eerst de eind-b of –p bij. K4 is dan weer een Rijen-oefening, maar nu alleen over eind-b of eind–p. K5 is een wijzig-tekst-oefening waarbij in een historisch tekstje de ontbrekende d/t's en b/p's moeten worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee over alle stof van deze rubriek. Voor het eerst nu ook met opgaven die gericht zijn op het *herkennen* van foutieve spellingen (passief spellen).

Achtergrondinformatie

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In het advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Drempels en domeinen

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

In het rapport Over de drempels met taal onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Spelling groep 5 valt onder domein 5 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Spelling groep 5 ontwikkelt Kurve daarom ook programma's voor grammatica, werkwoordspelling en leestekens en hoofdletters. Met deze vier programma's wordt domein 5 dus geheel afgedekt.

Woordenlijst Spelling 5A²

Rubriek A - lange klank en enkelaar

agenda - auto - dino - diploma - euro - foto - gorilla - kano - kassa - menu - nu - oma - pasta - prima - sla - agent - beesten - blaren - boter - broodje - buren - buurten - doopten - duurzaam - glaasje - haastig - haring - honing - hoofden - huurder - kaarsen - kanaal - leraar - meter - muren - paarden - paren - peren - plaatsen - poorten - raapten - rooster - rozen - schaatsen - schade - schaduw - vogels - wagon - zwaarte - bramen - feesten - gluren - kleding - schapen - sturen - troosten - zweertje - breken - drogen - haken - horen - kleden - knopen - kweken - laden - lenen - nemen - plagen - praten - rapen - schaken - scheren - schuren - slapen - slepen - smeren - staren - storen - adem - ademhaling - altijd - astma - bovendien - eenvoudig - even - geven - halen - huisstof - liter - longen - luchtwegen - moeizaam - Nederland - nodig - omgeving - oorzaak - overvol - raken - rookvrij - teken - trouwens - veel - virus - weten - zagen - zuurstof - alarm - banaan - grafiek - granaat - kabaal - kapot - lawaai - metaal - paprika - patat - plafond - plamuur - radijs - spagaat - tomaat - totaal - kragen - pupil - stevig - strepen - stromen - zweren - hotel - konijn - leven - opgeven - panda - tempo - tevreden - uitnodigen - uitstekend - verbazen - voorlezen - bingo - daarna - egel - hobo - kneden - metro - pinda - pizza - stro - zebra

Rubriek B - korte klank en dubbelaar

bakken - ballen - ballet - bommen - botten - bussen - dapper - dubbel - gappen - hakken - hokken - hutten - kapper - letter - lippen - moppen - pennen - pitten - tellen - tunnel - ballon - biggen - bliksem - blussen - boksen - parkiet - potten - slakken - smelten - stempel - stormen - vlinder - zwemmen - blaffen - brullen - grillen - herstellen - ontdekken - ontsnappen - ploffen - schatten - schillen - schrappen - schudden - stappen - stemmen - straffen - strekken - vergissen - verhitten - verstoppen - vertellen - vertrekken - afremmen - appelflap - batterij - dobbelsteen - dubbeltje - gekkenhuis - gelukkig - grappig - knuffels - middelpunt - modderig - ridders - schommel - slippers - toedekken - vergissing - vlekken - wanneer - winnaar - Afrika - beweging - bladeren - dikke - dunner - fennek - gemakkelijk - grassen - graven - hagedissen - hitte - jagen - kattenbrokken - kennel - knaagdieren - komen - kunnen - leren - lopen - oren - schuilen - wereld - woestijnen - druppels - glippen - hallen - kammen - ketting - kikker - klappen - knuffel - misschien - modder - tennis - trappen - vlaggen - wekker - flessen - frisse - jammer - neusdruppels - pudding - schommelstoel - smalle - spatten - spetteren - tennisbal - uitpakken - verkenner - voetballen - wakker

Rubriek C - ng of nk

angstig - bekeuring - beleving - bestemming - boomstronk - dankbare - drankje - drinkbeker - harinkje - hengel - hengst - ingang - janken - jongst - ketelbinkie - klinker - linksaf - stinkkazen - streng - vangst - versnelling - voorstelling - winkeltje - bedankt - behangen - blinkt - dankbaar - dingen - enkelaar - gevangen - hanger - hongerig - jongen - jongste - jonkies - klinken - langste - languit - langzaam - leuning - manke - medeklinker - nijptangen - ondanks - ontvangst - opbrengst - planken - slangen - slanke - sprinkhaan - stengel - strenger - toegang - wankelen - wenken - winkel - wringen - zangeres - zangkoor - bedanken - donker - gemengde - geschenk - gezonken - hangen - hinkelen - inschenken - stank - vinger - wenkbrauw - aangevallen - aanvaller - agressief - Amerika - bedreigd - bekendst - brandweer - buurt - buurtbewoners - danken - dood - gezicht - gezond - hing - meting - onbekend - optreden - pakken - stinkdieren - stinkende - stokken - vacht - verdedigen - vijand - wild - dwingt - klinkt - springt - strenge - wanke! - zinkt

---

² Het gaat in deze opsomming om unieke woorden. Woorden die in eerdere rubrieken al aan de orde kwamen, worden hier niet herhaald.

Rubriek D - f/v en s/z

schaar - slager - sleutel - soldaat - speelgoed - sproeten - spruiten - zalf - zanger - zeilboot - zelden - zingen - zoet - zwaan - zwaar - zwanger - zwerm - zwier - fakkel - fazant - feestdag - fleurig - fluweel - fornuis - framboos - salade - sappig - seizoen - servet - servies - simpel - slinger - vijver - vleermuis - vliegen - volgorde - vouwen - vriendje - zeeklei - zestig - zilver - zondag - zwaluw - fantastisch - fijnst - fruit - gevoerd - gezonde - olifant - poepfeest - slim - sneller - steeds - strontvlieg - verse - verte - vind - vlees - vleugels - vriendjes - vrij - zes - zoemende - zoveelste - zuchtend - zwetend - felle - flitsen - fontein - fragment - onderzoeken - veerpont - zeven - zoemen - zwijgen - fantasie - feestjurk - flauw - flits - fotograaf - frietjes - speurneus - steiger - stronk - vee - vrucht - zeemeeuw - zeuren - zielig - zwerfpoes

Rubriek E - verkleinwoorden

aapje - armpje - avondje - baasje - bekje - blaadje - bloempje - boodschapje - bootje - deurtje - diertje - fluitje - gebakje - grapje - hapje - hoekje - ijsje - kindje - klokje - kusje - lepeltje - raampje - scheurtje - versje - balkje - beestje - bietjes - bloesempje - bodempje - boortje - broekje - deeltje - dropjes - gangetje - geheimpje - grietjes - haakje - harkje - hoopjes - jurkje - kastje - knuistje - krengetje - kwastje - mouwtje - nestje - puistje - rekeningetje - riempje - schermje - schuimpje - schuitje - slangetje - snoepjes - sprietjes - sprongetje - spruitje - stangetje - tangetje - tekeningetje - touwtje - vormpje - vrouwtje - vuiltje - vuurtje - wielkje - wormpje - zwermpje - fimpje - hakje - ietsje - middagje - mobieltje - patatje - ringetje - rokje - schoentjes - steentje - topje - uurtjes - vriendinnetje - zusje - blaartje - bordje - borstje - brandje - breukje - bruidje - eendje - eindje - feestje - flitsje - korstje - kruisje - poortje - stoeltje - tekstje - treintje - balkonnetje - bezempje - braampje - hellinkje - kanoetje - kettinkje - kinnetje - koninkje - lammetje - leninkje - mannetje - menuutje - pandaatje - pennetje - pindaatje - pruijpje - schemaatje - sommetje - bloemetje - boompjes - boterhammetje - duwtje - kraampje - kunstje - schelpjes - schuimpjes - spelletjes - tandjes - veertje - vlaatjes - vlaggetjes - watje

Rubriek F - aai, ooi, oei

appelflappen - appelmengsel - bergje - bestrooien - bladerdeeg - blokjes - bovenzijde - eetlepels - fraaie - invetten - klokhuizen - knoeiboel - minuten - moeilijk - omdraaien - ondertussen - ontdooien - rotzooi - rozijnen - smakelijk - strooi - strooibusje - verknoeien - verwijderen - vloeibaar - gloeit - hooiberg - koeien - moeite - nooit - roeiboot - sproeit - stoeien - strooien - zwaait - draaimolen - handboeien - ooievaar - schroeiplek - strooibus - toernooi - waaier - aaibaar - draait - haaien - mooier - mooist - saaier - snoei

Rubriek G - samenstelling

aankomsttijd - angtschreeuw - borstkas - borstzakje - brandweerman - buurtfeesten - eendenkooi - feesttenten - fietssleuteltje - fietsslotsen - friettent - jaszakken - kaasstengels - kelderkastje - keukendeuren - komkommersla - kunstschaats - kunstschatten - meubelwinkel - patattentje - pikdonker - rijkdommen - ritssluiting - rundvlees - schouderbladen - schoudertassen - schuilplaatsen - snoepwinkelje - spijkerbroeken - sporttassen - strandstoelen - tandvlees - voetzolen - walvisvangst - windvlagen - zakdoeken - achterpoten - ademhalen - banaanhouding - diersoort - droogvallen - inktvissen - kieskeurig - lichaamswarmte - oorschelpen - roofdieren - rotskusten - speklaag - stroomlijn - voorpoten - voortbewegen - zandplaten - zeehond - zeehonden - zeehonden huid - zoogdier - zwemvliezen - autoverkoper - boekenkast - borsthaar - broodmes - kippensoep - kraanwater - polshorloge - restaurantkok - rookworst - soepkip - stationsrestaurant - tafeltennistafel - typefout - verjaardagsfeest - voedselvergiftiging - wielrenkampioen - zaalvoetbal - zaalvoetbalzaal - bloempot - buikkrampen - buurvrouw - fietstas - glasscherf - herfsttint - inktvis - kaasstengel - koekkraam - kussensloop - leesboek - lichtknop - schommelbank - schoolreis - slagroom - vliegtuig - waaghals - walnoot - aardappel - doppinda - eindpunt - fietssleutel - fotoalbum - handdoekje - handpalm - kerkklok - landhuis - muisstil - rauwkost - rotswand - slagveld -

spitsmuis - sporttas - waterpolo - zwembroek - achttien - borstzak - doelpunt - fietstocht - grieprik - jaszak - kerkklokken - kerkraam - kunstwerk - stinkkaas - strandstoel - windvlaag - zakdoek

Rubriek H - eer, eur, oor

beweren - drilboren - dwaalsporen - geweren - kantoren - meneren - onweren - overhoren - speren - vereren - dennengeur - door - doordat - eerlijk - eren - geboorte - geuren - geurige - geurkaarsen - geurtjes - geurvreters - hooikoorts - meer - smoorheet - treurig - verkeer - voorstellen - woord - diersoorten - monteur - schoorsteen - voorjaar - beheersen - beursje - gastheer - hangoren - hoorn - humeur - jongleur - koorts - leerboek - sfeer - veerboot

Rubriek I - stomme e

bedwelmen - begeleiden - belemmeren - bewonderen - deksel - gebak - gebergte - gebraden - gekreukelde - gemeente - gletsjer - herberg - herstel - kenmerk - kroket - lekker - peper - snelweg - verhinderen - verloofde - vervelende - bedrieger - beroepen - beslagen - beurten - engel - gehakte - gemeente - gestoorde - gloeien - harder - hoogte - ruiters - sleurde - sleutels - tangen - verbanden - vergieten - verkeerde - behang - bezoek - gehakt - geheim - geheugen - gordel - kreukels - ladder - sleuteltje - verdriet - vergiet - verjaardag - aanvoerder - anjer - bediende - belofte - eikels - gebouw - koepel - omstanders - ontwerper - verbeelden - verschuilen

Rubriek J - ei of ij

afleiding - blijven - boerderij - dichtbij - dreigen - dreigend - eigenaar - eigenwijs - eindeloos - eiwitten - gelijk - gordijn - grijnzen - heilig - heimwee - hoefijzer - inleiding - kleinkind - kleintje - leiderschap - leiding - misleiden - nijptang - rijsttafel - seintje - strijkplank - tapijt - terwijl - tijdens - trouwerij - verkleinen - verkrijgbaar - vrijdag - waslijn - wijkje - zijkant - aardbeien - bedreiging - dweilen - eieren - fontein - karweitje - keizer - kleinzoon - pleintje - reizen - tijger - zeilbootje - beide - beitel - eiland - feitelijk - heide - keien - leider - meisjes - paleisje - pleister - reiger - reiziger - steigers - teiltje - treinen - veiliger - bereiken - bijna - eigenlijk - eind - eisen - feit - Hein - ijs - ijskoud - ijzer - klein - krijgen - rijp - tijd - weiland - weinig - zijn - dorpsplein - overeind - reisplan - gelijkspel - gewei - hakbijl - preisoep - prijsvraag - schoolplein - tijgertje - voeteneinde - wedstrijd

Rubriek K - eind –d en eind-b

aangespoeld - absurd - amusant - bedaard - compliment - gebied - geluid - goed - interessant - kant - klasgenoot - krijt - kruispunt - machinist - magneet - ochtend - onkruid - perfect - potlood - predikant - rechterhand - rond - sprint - staart - stad - strand - tulband - veld - verbod - voet - waard - weekblad - woonboot - beeldscherm - bordkrijt - braadpan - brandstof - broodblik - bruidspaar - fruitschaal - gastvrij - handschoen - hartjes - hemdsmouw - hoofdpijn - kantjes - kantlijn - kastdeur - kostschool - mondhoek - noodweer - oogstmaand - postbode - potloden - raadsel - schatkist - schatrijk - sliertjes - tentdoek - voetzool - woordjes - zandbak - bloedrood - bloedvat - brandpunt - broedtijd - grondwet - handvat - hoofdstad - landgoed - loodrecht - maandblad - nachthemd - potgrond - scheldwoord - schildpad - schildwacht - sportveld - standpunt - tijdschrift - veldtocht - voetpad - zendtijd - bieb - citroensap - deurknop - eb - envelop - goedkoop - heb - heup - krib - kwab - landkrab - mep - onderlip - papierprop - puinhoop - rib - rob - schop - schrob - schub - spinnenweb - stop - vingertop - voetbalclub - voetstap - bed - bord - buit - goud - goudstukken - hard - hut - kist - krot - levend - maaltijd - mast - nacht - niemand - onopvallend - overboord - pot - strandvoogd - strooppot - vast - verspreid - wet - wind - zand - drukknop - fruitmand - luipaard - ovenwant - tandarts - tijdstip - verliefd - zeerob